

MANTISSA
DECISIONUM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
ad Librum Decimumquartum
THEATRI VERITATIS, ET JUSTITIÆ
CARDINALIS DE LUCA
Qui est
DE REGULARIBUS, MATRIMONIIS &c.
Decimis &c. & de Miscellan. Ecclesiasticis &c.

ARGUMENTA DECISIONUM
DE REGULARIBUS, MATRIMONIIS, &c.
Decimis &c. & de Miscellaneis Ecclesiasticis &c.

DECISIO I. *Romana Hæreditatis.*

Ubiquitum hæc decisio, ubi agitur de statuto Velitarum, an comprehendat Clericos, & eo uti possint Clerici per modum privilegii.

DECISIO II. *Bononiens Manutentionis.*

An statutum liget Clericos, & ita in favorabilibus uti possint per modum privilegii; & quia requiratur, ut dicatur constare de tali uia.

DECISIO III. *Gerunden. Capparum.*

Expenses pro paramentis, ornamenti, luminariis, pluvialibus, à quo sint subministrande in Ecclesia; an Episcopus retenetur ad contributionem pro fabrica Ecclesie, & uile ad sumnum, capta canonica à quo sint subministrande.

DECISIO IV. *Carpentoraten. Matrimonii.*

Validum est matrimonium factum coram Parochio, & duobus testibus, nisi precesserit adulterium, & fides inter conjugos vicecum data, & reciprocè acceptata contra hædum matrimonii; sed duo illa requisite ad matrimonii dissolutione necessaria, concludente probanda sunt per testes omni exceptione, maiores, adeo ut probatio-nes debeant esse adeo clara, ut æquipollant probatio-nibus, que sunt in iudicis criminalibus.

INDEX DECISIONUM.

B.

Bononiens Manutentionis, *Luna 1. Julii 1697. Pio. Deciso II.*

C.

Carpentoraten. Filiationis, *Luna 14. Januarii 1704. Molines.* Deciso VI.

Carpentoraten. Matrimonii, *Luna 28. Aprilis 1701. Prioro.* Deciso IV.

Carpentoraten. Prælegati, *Vener. 27. Januarii 1703. An-fido.* Deciso V.

G.

Gerunden. Capparum, *Luna 17. Januarii 1698. Pio. Deciso III.*

R.

Romana Hæreditatis, *Luna 4. Februarii 1697. De la Tremolle.* Deciso I.

* Romana Funeralium, *Luna 15. Junii 1699. Molines.* Deciso VII.

R.P.D.

Super Mat. de Regularibus, &c.

R. P. D. DE LA TREMOILLE,

Romana Hæreditatis.

Lun. 4. Februarii 1697.

ARGUMENTUM.

Subiectum hæc decisio, ubi agitur de statuto Velitarum, an comprehendat Clericos, & eo uti possint Clerici per modum privilegii.

SUMMARIUM.

- 1 *S*uccesse deservit proximioribus, sublata differentia *jeans.*
- 2 *S*tatuum Civitatis Velitarum exclusorum feminarum est.
- 3 *S*tatuum lacorum hodie comprehendunt bona Clericorum ex recentiori constitutione. *Innoc. XI.* si excludeant feminas.
- 4 *C*onstitutio *Innoc. XI.* super exclusive feminarum non comprehendendis hereditates antea delatas.
- 5 *C*lericus per modum privilegii posset uti laicali statuto.
- 6 *C*lericus ut dicitur uti statuo laicali, debet esse certa ejus voluntas, non autem conjecturata.

DECISIO I.

*S*Ententiam Rotalem R.P.D. mei III concedentem Abbatii Joseph & Joanni Luca fratribus de Crucis immisionem pro fexta parte in bonis hæreditatis clar. mem. Cardinali Marci de Ginnetiis, hodi etiam DD. cenuerunt esse confirmandam; valida enim non modo inventa est ex auctorum revolutione, iuxta vulgata adeo requista, *des. Caputq. 260 part. 2.* sed etiam undeque justa, dum praefatis auctoribus id est in hujusmodi quota denegari nequit immisso, quia ius suum metiuntur à valida celino ipsa facta per Mariam Annam Cardinalis neprem, quæ concurrede debet ad successionem defuncti, unà cum quinque ex fratre Nepotibus in eodem confanguntur successio gradu conjunctis; sublata enim antiquior differentia sexus Malignorum & Feminini si locus promiscuita successionis proximorum, *l. maximum viuum C. de liber. præter. Buratt. dec. 262. n. 12. & dec. 188. per tot. quae dari debet in capita & non in stirpes, l. 3. & post fratres fratrumque C. de legitim. hered. q. plures in verb. admittantur infit. lib. 3. de legitim. agnat. success. Thelaer. dec. 162. n. 4. Rota in rec. dec. 180. & dec. 278. p. 6. & dec. 138. p. 7. per tot. & latius in decisio-ne predicta 27. Januarii 1696. R.P.D. meo Pio.*

Nec exclusionem Marianam à tali successione fudere vila sunt alia allegata statuta Velitarum, atque *2. hujus Alma Uris, c. 145. lib. 1. de clementia, remittens contentas esse debere suis doliibus, si contigerit currere cum fratribus, aut nepotibus; etenim licet iste ex recentiori constitutione fan. me. Innocentio XI. hodi comprehendant ipsam bonum Clericorum, de quibus in hypothesis, nihilominus vires suas hac nequit portigere ad hæreditatem Cardinalis Martii longe antea defunctam, ut præ ceteris in *dec. R. P. D. mei Pi allegatis 27. Januarii anni proximi eiusdem claph.* firmatum fuit in punto Innocentiane, coram Flores 28. Junii 1674. *q. prout etiam;* & quidem tam ex vulgata iuri regulâ, quid leges & constitutions futuratum recipiat, non verò præterita, *l. leges C. de legis l. minima in fin. C. de barec. infit. l. confituum C. de legib. ubi Caman. n. 6. quād etiam ponderante literam Pontificie declarationis in hac verba disponentes, Statutum, ut in successionebus in potestum & post presentium publicatione aperiendi & deferendi, & quæ omnem proufer du-bitandi animam videntur eliminare.**

Minus juvat replicatio, Cardinalem potuisse saltem per modum privilegii ut dictis laicalibus constitutionibus ex text. in c. *ad auditorum disting. 10.* Etenim haud bene infertur ab eis potestate ad voluntatem, que pro determinanda successione ad normam statutorum debet esse certa, & ex eorum qualitatibus & conditionibus determinata, *ut ex Baldo tradit Gravet. conf. 802. n. tom. 5. Honded. conf. 77. n. 10. tom. 2. & latius comprobatur d. dec. cor. R. P. D. meo Pio; s. non argentea in fin. non autem longius arcessita ex levioribus & vagis inductionibus, que etiam in materia conjecturali admitti non solent, Angel. in l. in quartam in fin. ad l. *Facti Rota in rec. dec. 145. n. 26. par. recent.**

Et ita catena omisiss tamquam minoris momenti, vel preventivè sublata in Decisione de more elucubrata cor. R.P.D. Pio refolutum fuit, unica tantum parte &

R.P.D. PIO.

Bononiens Manutentionis.

Luna 1. Julii 1697.

ARGUMENTUM.

An statutum liget Clericos, & ita in favorabilibus uti possint per modum privilegii, & quid requiratur, ut dicatur constare de tali uia.

SUMMARIUM.

- 1 *H*æredes testamentarii, licet posteriorē possefūnam habentes, manutentās sunt contra fūcesfōres intestatos habentes anteriorē.
- 2 *S*tatuum Civitatis Velitarum exclusorum feminarum est.
- 3 *S*tatuum Bononiae prefert heredes, in possessione, & alias privat commode possefūn.
- 4 *S*tatuum lacorum non ligat Ecclesiasticos seu Ecclesie bona, licet sint favorabili.
- 5 *S*tata statua quando nullam mentionem faciunt de Ecclesiis, seu Ecclesiasticis personis, ista possint uti per modum privilegii.
- 6 *C*lerici, si non possent uti statutis laicalibus ad eorum favorem, essent deterioris conditio quām lati.
- 7 *C*lericis sunt, & appellatione civium in favorabili bus continentur.
- 8 *A*n requiratur Clerici explicita declaratio, ut possit uti statutis laicalibus.
- 9 *C*lericus testato, præsumit se conformasse cum statuto laicali, & quando.
- 10 *T*eſtamento dicitur approbatum per petitionem legitime relata.
- 11 *P*otestatis exceptio contra testamentum retinetur ad petitorum, nec retardat manutentionem heredi.

DECISIO II.

Dominum manutencionem, quam Martino denegarunt, concedendum esse censuerunt Pauperibus Sancti Leonardi & litis confortibus; munientur hi namque titulo legalis testamento Hieronymi Dicatici, ac proinde licet possefūn in tempore posteriorē habentes, contra quocumque anteriores detentores hæreditatis ex titulo intercalati vieniunt manutendunt, ad firmata in specie per Rot. cor. Cert. dec. 837. n. 1. & per tot. & in Romani manutencionis 14. Januarii 1696. R.P.D. meo Pio.

Nec exclusionem Marianam à tali successione fudere vila sunt alia allegata statuta Velitarum, atque

2. hujus Alma Uris, c. 145. lib. 1. de clementia, remittens contentas esse debere suis doliibus, si contigerit currere cum fratribus, aut nepotibus; etenim licet iste ex recentiori constitutione fan. me. Innocentio XI. hodi comprehendant ipsam bonum Clericorum, de quibus in hypothesis, nihilominus vires suas hac nequit portigere ad hæreditatem Cardinalis Martii longe antea defunctam, ut præ ceteris in *dec. R. P. D. mei Pi allegatis 27. Januarii anni proximi eiusdem claph.* firmatum fuit in punto Innocentiane, coram Flores 28. Junii 1674. *q. prout etiam;* & quidem tam ex vulgata iuri regulâ, quid leges & constitutions futuratum recipiat, non verò præterita, *l. leges C. de legis l. minima in fin. C. de barec. infit. l. confituum C. de legib. ubi Caman. n. 6. quād etiam ponderante literam Pontificie declarationis in hac verba disponentes, Statutum, ut in successionebus in potestum & post presentium publicatione aperiendi & deferendi, & quæ omnem proufer dubitandi animam videntur eliminare.*

Quæ quidem juris communis dispositio in praesenti hypothesis fulcit ex censu statuti Bononiens. relati per Monterent. lib. 2. sub rubr. quod nullus occupet possefūre hereditatis, *q. statuimus, iuxta quod nemini ali, quād hæredi, licet mortuo possefūre bona subquovis quæsito colore occupare, vel ingredi, & occupata vel ingressa retinere, etiam auctoritate judicis; & si quis contra fecerit, cadit ab omnibus iuribus, & commode ipsius possefūn. Quamobrem Martinus qui taliter posidens à statute privatus omnibus possefūn commodo, haberi debet, ut iniquum occupator, nec potest reportare manutencionem, quia est principale commodum possefūn, Signorelli. conf. 262. n. 4. cum aliis diff. custo articulo relatis per Rot. in terminis hujus statuti cor. Dunoz. Jun. dec. 730. n. 6. & in rec. dec. 38. n. 9. cum seqq. & dec. 230. n. 3. & seqq. & dec. 265. n. 5. p. 20. rec.*

Neque vis patrui statuti declinatur ex eo, quod testator est Clericus, ideoque illud tamquam laicale in ejusdem testamento nihil operari; valet siquidem, tametsi leges, & statuta laicorum non ligant Ecclesiasticos, seu Ecclesie bona, licet essent favorabili, quia statutorum conditores nulla super illud potiuntur jurisdictione, nisi conferunt, & approbatione summi Pontificis extiterint roborata c. Ecclesie Sancte Marie &c. que in Ecclesiarum, ubi latè Gonzal. n. 6. de confess. Mart. de iurid. cas. 5. nu. 26. & cas. 52. n. 8. Sales de leg. disp. 4. fed. 8. nu. 92. Demarin. lib. 2. var. refol. c. 223. n. 1. German. de sacro iur. Invenit. lib. 2. c. 11. in fin. Franc. de compet. q. 99. num. 2. & 3. Ex i. foliū difcretiva, & rationis, & naturali iustitia, à qua nemo subducitur, si juri canonico, & libertati Ecclesie non re-

pu-

pugnent, ab illis non eximuntur, ut distinguunt omnes supra citati, & praesertim Gonzalibus addi possunt. Autem de reg. donat. par. 2. lib. 1. cap. 10. num. 75. & seqq. Modern. Epif. Verulanus ad statut. Favent. in observat. ad rubr. 13. num. 7.

Aduic tamen semper recepta fuit praemissa conclusio nis declaratio, ut felicit quando statuta nullam mentionem faciunt de Ecclesiis, seu Ecclesiasticis personis, tunc quia in generali dispositione non cadit superioritas statuentium Clerici, & Ecclesia illis posint uti per modum privilegii, & illorum dispositione juvari mere privilegativa. Gios. in cap. novit. vers. quicunque de iudic. & docet. 2. Mag. dec. Florent. 38. n. 33. sive etiam quia haec res ipsi priorum, atque ideo non sunt admittenda in praesenti manutencionis iudicio, in quo regulare est, quod exceptiones altiorum exquirentes indaginem reici debent, ut ad rem in nostris terminis dixit Rota in Pisauren. testamento, 1. Aprilis 1686. coram R. D. meo Decano, & in Romana manutencionis 12. Junii ejusdem anni, §. fin. coram Eminen. Mediolanen.

Et ita utraque parte informante &c.

R. P. D. P. I. O.

Gerunden. Capparim.

Lun. 27. Januarii 1698.

ARGUMENTUM.

Expsa pro paramentis, ornamenti, luminariis, pluvialibus, & qnta sint subministranda in Ecclesia; an Episcopos tenentur ad contributionem pro fabrica Ecclesie, & usque ad quam summam, cappa canonici a quo sint subministranda.

S U M M A R I U M.

- 1 **E**xpsa pro paramentis, ornamenti, luminariis, pluvialibus, & qnta sint subministranda in Ecclesia; an Episcopos tenentur ad contributionem pro fabrica Ecclesie, & usque ad quam summam, cappa canonici a quo sint subministranda.
- 2 Alias namque deterioris conditionis adessent Clerici quam Laici, si privilegium iritandi possessiones, prater testatorum voluntatem adeptas, ibi concessum, illi degeneratur, qui pariter cives sunt, & civium appellatio in favorabilibus continentur, text. est litteratus o. si in adiutorium diffindi. 10. ibi. Si in adiutorium velutrum etiam terreni imperii leges assumenta putatis, non reprehendimus; fecit enim Paulus, cum aduersus injurias civium Romanorum se esse testatus est: & tradunt Novar. de gravam. Vassal. tom. 2. gravam. 32. n. 8. Borell. de prefiant. Reg. Cathol. 6. 71. n. 14. Barbol. vot. dec. 11. n. 7. Sperell. conf. 20. 1. 2. 7. Imò in eo confitit privilegium Ecclesie, sed Clerici, ut possint juvari lege, quam contra le non tenentur admittere & uti statuto, quo non ligantur, bene Surd. conf. 2. n. 35. & 47. Handed. conf. 78. n. 110. & seqq. lib. 2. Lamberteng. de contradi. mulier. 2. num. 58. Penzon. ad statut. urb. 11. proximo n. 103. Sperell. citat. dec. 1. n. 7.
- 3 Minimè obitate videtur, quod latenter ad hunc effectum requireretur explicita declaratio ipsius Hieronymi ab initio actus, ut exinde deduci potest illius voluntas utendi memorato laicali statuto, ad sensum Rotae in Romana Salviani 23. Martii anni præteriti, §. absque eo quod, & in dicta Romana hæreditatis ejusdem anni coram me. Quoniam cum non verferum in actu hujus explicita declaratio a principio capace, ex quo de tempore conditi testamento Hieronymi cogitare non poterat, quod in qua proposito eius hæreditatis iure successione intestata occuparetur, & sic casus utendi statuto advenit post obitum Clerici; in his sane terminis habetur pro sufficienti declaratio, quod Clericus statuto laicali uti voluerit, si nihil contra formam statutum erigerit, quia ex ipso eidem dictum se conformasse, in actu nominat. Vulpell. de immunit. par. 2. n. 43. Graff. a. eff. 2. n. 498. & magis præcise Rota dec. 392. n. 23. & seqg. par. 18. rec.
- 4 In factu autem contingentis dispositio Hieronymi non solù in nihil contrariatur statutarie sanctioni, verum expreßè cum illa conformat, si ponderentur verba, quibus legitur concepta, ibi Adsto per alios sequita la morte voglio, che da se posa senza ministerio di Giudice apprendere il posse, & sia trasferito in lei per tal effecto de manutencion, & rursum, E non voglio, che altri posa ingeriri nella mia Heredità, qua concordant cum præcentia statutarii dispositione, juncta præsentia juris communis assistentia, quod etiam conformatiōem voluntatis cum legibus patrii statuti in testatore præsumit; de qua Menoch. conf. 524. n. 5. Peregr. conf. 41. n. 11. lib. 1. & de fidelisom. art. 25. n. 53. Mantic. de conf. lib. 6. tit. 7. n. 4. Altograd. sen. conf. 47. n. 16. lib. 2. Mart. de success. legal. p. 1. g. 9. art. 6. n. 2. & 3. alter Altograd. contr. 68. n. 11. Quinipò declaratio huiusmodi remanet approbata ex facto ipsiusmet Martini, hic enim constanter tam in vita Hieronymi filii, quam post illius obitum, iura successione experienti velle protestatio fuit ad formam patrii statuti, summario n. 10. à qua qui-

D E C I S I O . III.

Eos sub fundamento quoddam in Ecclesia Gerunden. vice ret consuetudo, & observantia, ac etiam adessent flauta, quod obtinentes unam ex octo dignitatibus tenerentur perolvare in ingresso pro cappis seu pluvialibus duplas quindecim, capitulum ejusdem Ecclesie parem summam indebet exigit a procuratore in partibus constitutis per Benedictum Vadellam pro capienda possessione Archidiaconus Bitulundensis, de quo per Sandissimum fuerat prouisus. Verum renuentis canonicos, summam exactam refutare, hinc Benedictus, ut propria ac aliam dignitatem indemnatis confuleret, obtinuit subscribi dubium an capitulum posse quidquam exigere a dignitatibus pro præstantia subministratio capparum, & eadem cappas de administratione communis capparum, & abfque ulla solutio ministrare teneatur, ita ut sit locus restitutio summa exacta: quo in hodierna audientia per me proposito conformis ejusdem Benedicti petitioni prodiit relatio.

Etenim in Ecclesia Cathedrali Gerunden ab antiquissimo tempore constituti reperunt particularis redditus pro fabrica, quae vocant administrationem operis, ac proinde nequit capitulum, quidquam exigere a dignitatibus pro dicta præstatione capparum, sed illas de præfacta operis administratione liberè, ac abfque ulla solutione ministrare tenetur, tum ex iuri communis dispositione, secundum quam unus reparandi Ecclesie, involvit etiam impenas pro paramentis, ornamenti, luminariis, ac carteris omnibus honifico Dei cuius necessariis, quae fabricæ aquiparantur, ad text. in c. fin. de testament. ibi. Ornamenti seu fabrica, luminariis, five aliis ad perpetuum cultum divinum &c. Ad. Barbat. conf. 26. n. 1. & 4. lib. 3. Surd. conf. 62. sub n. 4. & 5. Sperell. dec. 1. conf. 6. lib. 3. Genuin. in præst. Archibisp. conf. 109. sub n. 13. circa nov. Franc. de Ecclesi. Caibed. conf. 20. n. 34. & seqq. Amostazz. de conf. pitt. lib. 4. conf. 1. mun. 25. Ventrigl. in præst. adnot. 18. n. 2. p. 2. Tondut. refol. benef. 1. conf. 39. num. 9. qui in specie id exemplificat in pluvialibus: tum etiam ex specialibus ejusdem Ecclesie statutis ac ordinacionibus registratis libro viridi nuncupata, ibi: Cappas omnes Jericas ipsi Ecclesie necessariæ esse ex solvendas de bonis ipsius operis, præter illas quae debent fieri, & ex solvenda per personas de capitulo in novitate sua. Quæ sane constitutiones cum sint laudabiles, ac in Ecclesia Gerunden, huc usque observatae, veniunt in iudicio attendende, ut alia respondit Rota in Gerunden. administrationis Episcopatus, sedē vacante, 24. Januarii 1697. §. tum denuo, & 20. Junii ejusdem anni, nec obicit valet, coram ho. me. Emerico Decano,

Non sufficiens response, quod in universis Cathedralibus Provinciae Catholicae, & signatorum in Ecclesia, de qua agitur, Cappa non sunt confidencia ex redditibus operis, sed paradas veniant de particulari administratione pro rehiciendo Cappis erecta, quodque ex consuetudine ibidem uita recepta, ac insuper de anno 1684. confirmata per capitulo statutum cum interventu Vicarii Generalis, ac nonnullarum dignitatem existentia, conditum, & subinde per R. Hispaniarum Nunciū specificè approbatum, non minus canonici, quam dignitates pro illius manutencionis duplas quindecim in eorum ingressu, non obstante præstatu decretu in libro viridi contento, huc usque perolvantur, summario capituli, num. 1. ac seq. adeo propter ea ad vitandam contrarietatem ejusdem decretu cum recentia consuetudine, omnino dicendum sit, quod dum ibi excipiuntur expreßè pluviales Cappa a personis de capitulo perolvili solitæ, sub nomine perfonarum de capitulo fuerit etiam comprehensa dignitates vel saltem in dicto libro viridi folium adnotatum fuisse onus canonici incumbens, abfque eo quod fuerit expreßum aliud æquè simile, quo dignates gravauerit, & per consequens ex eodem probari folium affirmativam, quod nempe persona de capitulo ad solutionem teneatur, non autem concludi valeat negativa, utpote quia reticendoonus earundem, nulla adhibita fuerit ratio exaſtriva respectu perfonarum de capitulo, quo causa iuxta notitiam juris regulam, de qua text. in l. cum preter. ff. de jude. & in l. quanvis, C. de pignor. inclusiō unius haud probat exclusionem alterius.

Siquidem tametsi in dubium revocari nequeat conclusio, quod ubi fuit constituta particularis administratio, ex qua virtute consuetudinis ac statuti, paramenta confida sunt, omnes qui illius manutencionem concurrebant debent, ad solutionem debitam quoate veniunt compellen-

sione emissa in expositione statut; ibi namque quamvis studer capitulum oneri solutioonis Capparum dignitates subictere, ingenio tamen fatur solos canonicos praefata confutueundis huc usque obfrictis fusse; verum quia (*inquit*) etiam dignitates Cappis utuntur, & ex illis honorent fuenti, æquum est, quod quemadmodum illas solvunt, & solvere confluuerent canonici, ita etiam illas sol-

... et se levaverit confiteat etiam canonici; et etiam alias solvit dignitates; confessio autem partis omne genus probationis excedit, juxta vulgatum text*in c.* de tuas pribat.
Sublata ex his prima objecti parte, a confutacione defumpta, minus roboris habere vifa est altera statuto innixa, virtute cuius falso confundendo canonicos officiens, ad dignitates quoque extendi contendebantur. Quippe quia omnia inspectione validitas ejusdem statuti, super qua hodie DCN. non infestabat, & sublato aequivoce, quod Episcopus interius capitulo per organum sui Vicarius, cum Vicarius haud intervenie exquirendo capitularium vota, sed solam cum aliis confederis tanquam simplex canonicus.

Cenfurerunt DD. memoratum statutum tanquam injutum suffit non posse, quia quidquid sit, an huiusmodi capitulo competat facultas statiendi, adhuc ut ista in hypothesi causis nostris revocari deberet ad actum, duo essentia literae requirentur, primum videlicet, quod redditus operis, cui, ut praemissum, inspeccis confutetur, ac Ecclesiae statuto, duplas quindecim in eorum ingresso perfolentes tenentur, impares pro impenis supordantibus fucini adiunguntur, ita ut urgeat praecilla necessitas aliquius sufficiat supeditandi; alii enim sunt; illa cestante, nemo esset molestus standus, ut bene explicat Glossa in c. i. in fin. verbis de Eccles. adi&c; & tenent ibi Henric. Boich. in fin. Hottien. p. 1. ver. & hoi intelligas, quando porto deposita non sufficiunt; Abb. ibidem n. 3. Buttriger. n. 6. ver. opponitur etiam circa finem, Anchat. n. 2. Bero confi. n. 5. & tunc ante annua recurrendum est, lib. 1. Plaefec. in praxi Episcop. p. 1. c. 3. n. 1. & seq. Valafac. consil. 179. n. 11. & 12. Panmoll. dec. 6. annot. 8. n. 2. Sprell. dec. 6. n. 7. & 12. Ventrigl. in praxi annot. 18. n. 2. p. 2. Rota cor. Mantic. dec. 284. n. 3. & cor. Cocinc. dec. 829. n. 5.

Ulterius autem, quod deveniatur ad contributionem, quis ordinis servato, ut nempe probata necessitate Ecclesie, Episcopus pro illius reparatione prius impendat quartam partem reddituum mensa Episcopalis, non solum futurorum, sed etiam praeteritorum, cum ei non solum illos in aliis usus consumere, sed eisdem reservare tenetate pro fabricae indigentia. Clog. in a. 15. nos. finit. de Ecclesiis p. 1.

fratribus indigentibus, Glos. inc. i. verbis final. de Eccles. ad. & tradunt omnes superius adduci: & praeteritum de d. c. os. 3. ms. 9. vers. ne refragari lib. 1. Franc. de Eccles. Chibard. cap. 12. nu. 22. & seq. Rora coram Mantic. Sper. cap. data 28. ms. 14. num. 4. Quando nec quarta Episcopii latis eff. tunc cogatur capitulum pariter de quarta canonica munus supplere: & deinde servatis justitia distributivis mitibus, dignitates cum reliquo Clero per statutum ad prae-
atum subfidiun pendentium adstringi possent, ut profect-
gur Franc. de Eccles. Chibard. cap. 13. num. 42. vers.
quoniam modo predictio. & cap. 20. nu. 39. & seq. Panimoli
d. s. 6. aet. 8. num. 6. Barbof. de off. & poef. Episcop. alle-
gia. 6. num. 5. & responder Rot. de eccl. 829. num. 8. & co-
muni Coccin. repetita, ut jam dictum est, in rec. decisi. 627.
cap. 1. rec.

Quamobrem cum memorata capituli dispositio, praeditis nullatenus attentis, subjecerit dignitates oneri duplam quindecim in ingreſſu labiſſimistrandarum, emissa utrumque censetur ad sublevandum tantum propriam ac Episcopi obligationem, ac proinde tamquam in iusta subſumitione valer, quamvis probaretur interventus ipsiusmet Episcopi, & facta diceretur pro majori Dei cultu, ut optimè advertunt Franci ubi ſcrip.c. 13. n.42. Rot. cor. Coccin. de qua. 29. man. 4. & 5. & respondit Sacra Congregatio in quam Palentina registrata per extenſum apud Garz. de bene- & 28. c. 1. m. 10.

*Epicopum enim supposita obligatione propria, & etiam
exemptione dignitatum emergente, tam ex dicta generali
ius dispositione expresse praesciente contributionem Ec-
clesiasticorum pro reparacione fabrica faciendam esse ordi-
nata superioribus exposito, quam ex peculiaribus Ecclesie ordi-
nationibus formiter vixque ad hunc diem servatis, solas
personas de capitulo in actu adipiscendis possessiones con-
troverse prestatio adstringentibus, eximendo se à propria
obligatione, haud valer in eorum praejudicium, ipsis iniur-
is, quidquam statuere, quod à juris censura, & à re-
ligi Ecclesie sua Canonibus deviet, ut docent Abb. in cap.*

R.P.D. PRI OLO
Carpentorachten. Matrimoni

A R G U M E N T U M

m est matrimonium factum coram Parocho

bus testibus , nisi præcesserit adulterium , & fides inter conjugatos viciissim data , & reciprocè acceptata contrahendi matrimonii ; sed duo illa requisita ad matrimonii

dissolutionem necessaria, concludenter probanda sunt testes omni exceptione maiores, adeo ut probationes beant esse adeo claræ, ut æquipolleant probationi quæ sunt in judiciis criminalibus.

S U M M A R I U M

- V Alidum est matrimonium factum coram parroco, & duobus testibus.

2 Fallit, si praecesse adulterium, & fides vicissim data contrabendi matrimonii, vivente altero coniuge, & num. 12.

3 Sola prouisio incundi matrimonii ab uno fadit, sine acceptatione alterius, non sibi sufficiens ad dirimentium matrimonium, & n. 7.

4 Adde ut taciturnitas illius, cui prouisio facta est, ejus consensum, & acceptationem excludat.

5 Testis depositioni super interrogatorie potius blandum est, quam super articulis.

6 Testis fidei contrarii non probat, & n. 10. & 17.

8 Feminae ut testificari repelluntur, ubi agitur de dissolutione matrimonii.

9 Testis singularis nihil probat.

11 Testis incertimilia deponeunt, & singularis, non attenduntur.

13 Probationes ad dissolutionem matrimonii debent esse adductae, ut equipollant probationibus quae sunt in iudicis criminalibus.

14 Adulterium praecedens sine promissione matrimonii, & fieri de hinc inde data, non sufficit ad dissolutionem matrimonii.

15 Testes viles, & sibi contrarii non probant.

16 Testes ad dissolutionem matrimonii debent esse omni exceptione majoribus.

18 Testes ab indicente reprobati, pro ipso non probant.

19 Conjectura ad dissolutionem matrimonii non sufficiunt, sed requiruntur concludentes probationes.

20 Testes contra indicentem plene probant.

21 Si adulterium longe praecesse promissione fidelis data, & obitum primae uxoris, illud non suffragatur ad dirimentium matrimonium postea subsecutum.

prætermisso, quod haec depositio emanaverit super articulis, & tanquam emissa ad satisfaciendum parti, non venit attendenda in concurvo alterius emanata: super interrogatorie, Rot. cor. Dunoz. Jun. dec. 780. num. 9. & cor. Seraph. dec. 1073. n. 9. vers. magis autem attenditur, & in rec. dec. 1321. num. 15. p. 9. adhuc tamen eò minus attendi debet ob contrarialem, quia intercedit inter utramque depositionem; nam si in prima emissa super interrogatorie, testis affuerit, quod in actu datae fidet per Baronem, la Damigella de Pomerio non respondebit in iudicatio disforo al. Signor Baroni, repugnat cum haec depositione acceptatio Clarae, successivae per eundem deponentem testificata super articulis; unde cum iste testis fit sibi met contrarius & quidem contrarius non circa accidentalia, sed super ipsam substantiam, in qua refidet tota vis causae, nullam proinde 6 facere debet probationem, Finatin, cons. 60. n. 14. Ver. migl. cons. 33. n. 4. Rot. cor. Greg. dec. 298. n. 7. & seq. & in rec. dec. 6. n. 8. par. 11.

Sed admisso etiam per possibile, quod conciliari posset utraque depositio, reflectebatur tamen, quod illa verba ex quibus delumi prætentitur acceptatio Clarae, non fuerunt emissa reprobatis, & responsum à fidem datum per Baronem, sed apparente unicè directa in responsum ad ea que dixerat Domicella de Berard; unde cum fides non fuerit vicissim data, & reprobatis hoc sufficit, ut inter Baronem, & Claram non dicatur præventivè titulopis contradictria futuri matrimonii, quia ad illum effectum requiriatur pro parte unius prouisio fidelis, & pro parte alterius univoca illius reprobatio, & acceptatio, ut ad propriaum traditum Sancti de marte d. 179. num. 21. & Rota in Theatina matrimonii 21. Januarii 1697. & januarii fin. & Idag optimi, cor. R. P. D. meo Pio.

Evidens irrelevantis est depositio aliquorum duorum testium; nam ultra quod vel patiuntur suas exceptions per se soli, & tanquam famosi cancellares, & testificando

DECISIO IV

Nec ad illud dirimendum obflare vita fuit illa duo similitudina recipienda, nempe copula, & fides vicissim data, vivente adhuc uxore Baronis; nam eti, quando utraque intercedit, voluntari facit Canones, quod tale matrimonium anathematizetur, ne propter detestabilis illius spem, praebeat adulteriis anima conspirandi in perniciem coniugis viventis, ut videtur est inc. significati, Et in c. fin. quo duxit in matrino quam politic, per adulterio, in cuius tam praesenti, neurum ex prefatis requisitis remanet probatum a testibus in contrarium datis.

rent matrimonium respondere, Sane eti causa, e' mattre, de rifiutare la mia felicità, manifeste contradicit testimonio primi testis deponentis, in illo actu per Claram oululum responsum datum fuisse. Unde cum iste remaneat in fucto dicto singularis, nihil probat, ad text. in c. licet ea sanx. ubique. Glos. in verb. singulare singulariter. Bald. in l. 1. cap. 2. bav. ff. de legib. Cyriac. contr. a. 7. n. 1. cum seq. Rot. cor. Bich. dec. 317. n. 29. Et in rec. der. 103. n. 26. p. 10.

Et denique quarenum tertius restatur, Claram de tempore exhibita fidei per Baronem dixisse, Madama non è ancora

Quatenus enim pertinet ad promissioneum factam per Baronem de despouando Claram, vivente adhuc prius anno 1510, neque obitum annis orijmatis illa probata fuisse morta, non bisogna parlar di questo, manifeste contradicit precedenti depositioni aliorum duorum testium; et quinque deinde in articulis deposita de accensione Clara, re-

conjuge, DD. ponderabat, quod etiam illi probata fuisse non probatur tamen a teſtibus, fuſte acceptata per Claram, & multo minus probatur illius reprobatio; ideoque cum ſola fides data per Baronem, non probata acceptatio Clarae refolvatur in ſimplicem pollicitationem, ita non 3 videbat ſufficiens ad dirimendum matrimonium, ut firmat Barboſ. in d. c. fin. de eo qui dux. in matrimon. & comprobant omnes alii inter usus recendenti, agentes de matrimonio, nempe Cap. q. 3. punti 6. n. 9. Pont. lib. 7. c. 45. n. 2. Sancto. 2. lib. 7. diſ. p. 11. n. 21. cum Guttier. c. 105. n. 28. ver-

gularis, in aliis tamen accidit, ut etiam in aliis, quod
ciliis evanescat, Rot. coram Bich. dec. 628. n. 17. coram
Card. Cerro d. dec. 421. n. 13. Et in rec. dec. 179. n. 6. p. 14.
Verum etsi ex depositione praetorium tertiuum erui
posset in Clara, aliquo vehemens propensio nubendi cum

per interrogatorios asserit Baronem dixisse velle ducere in uxorem Claram, si eius coniugis decederet, sed æque deponit quod Clara nihil respondit: unde si ista fidem, quam Baro præfuit, explicitè non acceptavit, latet illi, quod tacuerit, ut illum confessus non præsumatur, maximè ad evitandam maculam peccati, & votum caprande mortis, ut bene, obseruantur Barboli, in d.c. f.n. 2. Sanc. de matrim. d.a.p. 79. n. 13. Reginaldi in prax. penit. lib. 31. n. 127. Tancredi de ma-

R. P. D. A N S A L D O .

Carpentoracæn. Prælegati.

Ven. 26. Januarii 1703.

A R G U M E N T U M .

ciata referri possint ad solam propensionem Clara habentis se mèrē permissivè, & non approbativè, ad futuras nuptias Baronis, ex hac dispositione dici non potest concludenter, probata ex parte Clara explicit illius acceptatio, cum alioquin in contingenta casu præfentis requirantur, probationes ad eum claram, ut equipollant probationibus, quæ

¹³ sunt in judicis criminalibus; ut tradunt Catha. dec. crimin. 8. n. 52. & dec. 45. n. 80. Magon. dec. Lucen. 39. n. 8. Trivisan. dec. Venet. 21. n. lib. 2. & Rot. in d. Theatina matrimonii 21. Junii 1697. 6. jam satis, coram R. P. D. meo Pio.

Cum igitur ex prædictis pateat non probari promissio nem hinc inde acceptatum, DD. transfundit ad examen alterius requisiti, quo etiam si probatum, in ito casu non relevaret, crediderunt ex testibus per Baronem inducitis non constare de aferito crimen adulteri; de illo namque deponunt tres testes omnes de una familia, nempe matrem, filium, & nurus, qui cum fine personæ viles, & facili negotio subornations capaces, ac demum fuit inter le contraria, & mendaces, admitti non debent ad testificandum in causa matrimonii, in qua propter reverentiam Sacramenti, testes debent esse omni exceptione maiores, Unde Ricc. Zasius inter consil. matr. Zilett. conf. 12. n. 21. lib. 2. Rot. inter recollect. Farinac. dec. 64. n. 5. & in d. Theatina matrimonii d. 6. jam satis, coram R. P. D. meo Pio.

Contrarietas enim defunctorum ex eo, quod non sunt concordes circa tempus partus; unus enim deponit Claram periferre de mensie Maii, aliud verò de mensie Junii, & (quod magis est) primus contrariatur cum semetipso, nam super interrogatoris ait, nunquam vidisse Claram prægnantem de mensie Junii, & deinde immemor hujus depositionis super articulus deponit, illius in eodem mente enimaxa fuisse unam puellam, & eis sapero per haverlo veduto: hæc autem contrarietas facit, ut illis deferendum non veniat, ut postea absurda considerant probationes, ad tradita per Ricc. Collett. 38. 79. Gratian. d. c. 75. n. 4. Borrell. in summ. tom. 3. tit. de sponsal. matrim. n. 47. cum seg. Barbol. vot. dec. tom. 1. lib. 2. vot. 17. n. 6. & in Recollect. apud Farinac. d. dec. 68. n. 5. in fin. & in d. Theatina matrimonii, ubi supra, coram R. P. D. meo Pio.

Et tantum minus attendi merentur dicta testium, quia Baro illos exprefsi reprobarunt tamquam conductos, & subornatos à suis consanguineis ad ita deponendum, idèo cum ex confessione eisdem Baronis illorum fides reddatur valde suspecta, non potest modò juvare coram testimonio, ne propriam turpitudinem allegare videatur.

Nec ad probacionem hujus criminis conferre videtur administricula in contrarium ponderata; nam quidquid sit ad alium effectum, in ito sane cau, ubi agitur de dirimendo factore matrimonii, probatio est aliunde de sumenda, quam à conjecturis, & presumptionibus, quia cum istæ concludere non valeant nisi presumptive complementum criminis, judex non potest in penam patrati delicti præsumptive dirimere matrimonium, quia quando est infingenda pena, requiritur concludens, & perfecta probatio, per ea quæ tradunt Joan. Andr. in c. fin. num. 4. ibique Abb. pariter num. 4. & Card. in fin. de eo qui duxit &c. Guttier. de matrim. cap. 105. n. 28.

Et quamvis ita conjecturæ, & presumptionis etiam singulariter examinatae, bene rejeçte fuerint à scribitibus pro Clara, remanent tamen in universum sublatæ ex uniforme testimonio nonnullorum testium inducitorum per Baronem, qui cum desertis verbis deponant de honestate Clarae, de tempore quo ipsa convertabatur cum Barone, veriant proinde in concursu præferendi, & contra inducitorum plenam faciunt probationem, Dec. conf. 163. n. 11. verbi & ad hoc, lib. 1. Cravett. conf. 6. n. 62. Gabriel. de teñ. conf. 4. n. 88. Rota coram Gregor. dec. 215. n. 9. & in ret. 622. n. 3. & dec. 500. n. 6. par. 4. tom. 2.

Ponderando denique, quid si ex omnibus defundi posset aliqua fulpicia copula, ista tamen longè præcessifuerit præmissionem fidei date per Baronem, & obitum fuit primæ uxoris, & propterea nunquam dici posset, quod commixtio quo intercessit inter Baronem, & Claram, sufficit causa proxima promissionis, & machinationis in vitam conjugis, ex quo capite redditum detectabile secundum matrimonium juxta text. supra laudatos.

Et ita omnis reliquis levioris ponderis resolutum fuit, utraque parte informante &c.

rimonialis infra remaneret, sed exiferet merum lucrum, & clavigrio spontanea ad aliciendum eandem Catharinam, quæ proinde non poterat prælegatum ex una parte retinere, & ex altera conditione inhibitum respueire, scuti eidem dispositione, l. Titio centum, innixa unanimiter convenere scribentes relati per Capyc. Latr. conf. 72. n. 1. & seq. & consult. 134. n. 3. cum seq. Gratian. discep. 863. n. 1. Balduc. ad Ramon. conf. 94. sub n. 59. Sanchez de matr. lib. 1. discep. 33. Mart. de success. legal. p. 4. q. uest. 16. n. 3. & 4. & super hoc adest cetero Conf. Oldadril il 16. cum quo procedunt Balduc. & Gratian. supra proxime allegati, Torr. de primog. Ital. 2. p. 9. 49. Modern. de just. dispens. matr. lib. 2. cap. 1. n. 90. Card. de Luca de refam. dis. 73. n. 21. Bilot. decis. 21. n. 3. 4. & seq. Rot. decis. 93. num. 7. par. 10. recent.

Quoniam replicabant informantes pro Jofephio filio Catharina, quod huicmodi distinctio, ceteroquin in re verisimilis, praeferti non aptabat hypothesi, ex quo tradiebatur inter filias testifactorum, quibus de iure debita erat omnino sucesio in bonis genitoris; proindeque quidquid dicendum foret in hereditate, vel reliquo personis extraneis, quod tempore erat lucrum gratutum, certè in terminis filiorum vel filiarum, hæc in substantia ademptio hereditatis seu prælegati, penam redolebat, & non simpli ceteri amissionis lucri; quare non egrediunt confini minoratae distinctionis, & ad rem applicando, potius ademptio prælegati quasi totam absortientis hereditatem fondata in puram penam, & proinde spem valebat impune, secundum quæ in hinc terminis filiorum vel filiarum sequitur ea quæ mixta aliarum personarum, vel heredum extraneorum; parum prælegati distinguuntur ad hereditates, quidquid dicendum est in casu, quo ageretur de fidelio minimo injuncto super hereditate, non autem super prælegato, ex plane differt per Castald. conf. 16. n. 17. Menoch. de pre. 106. lib. 4. præ. 194. n. 2. Pereg. de fideicom. art. 7. n. 34. Craf. 5. fideicommissum. 9. 47. n. 7. Rot. Florent. apud Saminat. controv. 133. n. 83. & seq. tom. 2. Rot. dec. 534. n. 6. cor. Card. Card. Cerro dec. 98. n. 7. cor. Zarate, in recent. d. conf. 140. n. 11. par. 15. & in Romana fideicommissi de Mattietis 7. Decembris 1699. fideicom. & 29. Aprilis 170. f. denique, cor. me.

Fortius quia cum Catharina non exprestit tractari de prælegato, ut diximus, voluntarie relitto à communis genitore utrique filia, sed Papa præsupponeret agi de hereditate, adeo ut ipse Pontifex in ejus signatura gratiae requisitus pro fatione noluerit illam indulge-

re, quinimò declaraverit nupsam intellectisse de prælegato, optimè replicabant informantes pro Jofephio parum obesse, quoniam cum negari non posset eundem Pontificem certo certius concedere voluisse, ac de facto concessisse Catharine gratiam preventivam ab incuria caducitatis, quatenus tractatum foret de hereditate, utique cum filia insulm essent hæredes, & prælegatarie, nullaque adfert mixta aliarum personarum, vel heredum extraneorum; parum prælegati distinguuntur ad hereditates, quidquid dicendum est in casu, quo ageretur de fidelio minimo injuncto super hereditate, non autem super prælegato, ex plane differt per Castald. conf. 16. n. 17. Menoch. de pre. 106. lib. 4. præ. 194. n. 2. Pereg. de fideicom. art. 7. n. 34. Craf. 5. fideicommissum. 9. 47. n. 7. Rot. Florent. apud Saminat. controv. 133. n. 83. & seq. tom. 2. Rot. dec. 534. n. 6. cor. Card. Card. Cerro dec. 98. n. 7. cor. Zarate, in recent. d. conf. 140. n. 11. par. 15. & in Romana fideicommissi de Mattietis 7. Decembris 1699. fideicom. & 29. Aprilis 170. f. denique, cor. me.

In omnem verò casum subjungebant, quod etiam præcivit ab hac prægravi consideratione debitas successionis admittit, negari saltu non poterat, quod cum prælegatio continetur, ut tetigimus, feret totam vel magorem substantiam hereditatis, iusta tripodiatio illam amittendi, quamquam non induceret cautionem libertati matrimonii contrariantem, & consequenter quid hæc conditio foret inextricabilis, & habenda pro non scripta, amissio quippe magni lucri nedum pñam comparatur, sed & illicitam conditionem infligit, ex communione recepta theorica, Cyn. in d. l. Tit. sub n. 4. Jaf. n. 10. ff. de condit. & demonst. de qua Ruin. conf. 221. lib. 10. Cephal. conf. 295. n. 17. Roland. conf. 100. n. 126. lib. 4. Menoc. conf. 43. n. 7. Capyc. Latt. conf. 72. n. 16. cum seg. Cyriac. conf. 451. n. 8. & seq. Card. de Luc. de matr. dis. 14. n. 6. Rota dec. 326. n. 2. cor. fam. Gregor. XV. & dec. 493. n. 30. & seq. p. 20. tom. 2.

Alperum properè nimis extitit; quod Catharina sub bona fide contrahebendis nuptias cum Antonio, & liberis exinde iuficiendo, remaneret unā cum ipso viro, & liberis defrustrata, re ampliū non integra sub inani diffinitione hereditatis, & prælegati, quando ultra jam proximè animadverba ademptio prælegato nihil fermè ultra dorem seu legitimam remanebat in hereditate, & quando absurbitus prælegatis totam quasi hereditatem, ut erat in factu incontrovertibile, vel incontrovertibili, prælegata succedit loco hereditatis, iuxta ea quæ egregie objectum huicmodi eliminando, repondit Rota dec. 289. num. 8. & cor. coram Priolo, & anteā confundierunt ad mentem text. in l. quid ergo 92. vñf. planè, ff. delegat. 1. Ruin. conf. 152. n. 6. lib. 3. dec. conf. 253. sub n. 1. cum alius per Fusar. de subst. g. 650. n. 74. idemque respondit Rota d. dec. 289. n. 9. cor. Priolo.

De tribus igitur hisce præsidis seu responsionibus ad claram distinctionem text. in l. Titio centum, attribuis ad defensores Jofephī, DD. qui censuerunt substantieri veret rem iudicatae contra Spiritam, & Alexandrum, & idicere hodie noviter non constare de causis restitutiois in integrum, nullibi approbarunt absolute primaria circa distinctionem ademptiois hereditatis; seu prælegati; faciendo in causa inobedientiæ filia, vel alterius extraneæ personæ; quamvis etiam filia, præletum stante defectu masculorum, foveat in re rationabilem, & honestam spem consequendi paternam hereditatem, non tamen idcirco, si poena in effectu consequtatur camdem hereditatem; potest illud, quo excedit domet vel legitimam, alio modo recognoscere, quam à voluntaria patris largitione, qui putat

tristis